

Scénář k rozhlasové nahrávce

Vzpomínky našich rodičů, prarodičů, známých i úplně neznámých lidí na dobu normalizace nám připadají jako z utopického románu. Nechápeme, proč za obvyčejné zazpívání písničky Karla Kryla vás mohli pozvat k výslechu, že se nemohlo jít svobodně na koncert skupiny, jejíž písničky a hudba se vám líbily, že policie mohla kohokoliv beztrestně zmlátit, zavřít, někam unést a že mnoho muzikantů, spisovatelů, ale i obvyčejných lidí, kteří se nehodlali režimu podrobit, zavřeli do vězení jako zločince.

Proto jsme se pustili do sbírání informací o lidech z undergroundu, protože si myslíme, že tohle všechno je třeba si neustále připomínat.

O ŽENĚ UNDERGROUNDU, KTERÁ MĚLA ODVAHU HLEDAT SVOBODU I V DOBĚ NESVOBODY

Silvestra Chnápková

Silvestra „Silva“ Chnápková se narodila Stanislavu a Terezii Lupertovým 30. dubna 1954 v Českých Budějovicích, ale trvalým rodištěm jejich rodičů bylo město Litvínov na severu Čech. Její tatínek, vystudovaný chemik – vědec výzkumník, byl přidělen do chemičky v Litvínově, a přestože výsledky svého výzkumu publikoval ve vědeckých časopisech, nikdy nepracoval na místě, které by odpovídalo jeho vzdělání. Maminka Terezie pracovala jako úřednice. Rodina často trpěla nedostatkem peněz a naštvání rodičů na režim a politický vývoj formovalo postoj paní Silvy od raného dětství. Touha rodičů vyjádřit svoji nespokojenost se situací ve společnosti vzrostla v roce 1968, protože náznak uvolnění a naděje krutě ukončila invaze vojsk Varšavské smlouvy a následná normalizace.

Jednadvacátý srpen 1968 si paní Silva pamatuje dodnes velmi živě. Trávila tehdy se svou starší sestrou prázdniny v jižních Čechách, ve vesničce Slavošovice u Třeboně. To ráno byly okolní cesty plné tanků, život ve vesnici se zastavil....

Scénář k rozhlasové nahrávce

10.53- 12.20

Když mi bylo 14 let, tak v srpnu, když jsme byli na dovolený, tak jsme šli ráno do lesa, my jsme byli na chalupě, kde nebylo ani rádio a teďko jsme se vraceli z toho lesa a na návsi byla shromážděná celá vesnice, všichni plakali a my jsme nevěděli, co se stalo, a tak nám řekli, že nás napadli ruská vojska, ruský, a za chvíli jsme to zažili, ten zážitek skutečnej, protože to vesnicí, vesničkou projížděly kolony tanků a my jsme byly takový už větší děti a vím, že už jsme taky měly tu odvalu, že jsme tam šly a hrozily jim a že na nás mířili samopalama a nebylo to úplně jednoduchý, ten zážitek a myslím, že mám doteďka takový ten nej zážitek z okupace a myslím, že ten vzdor vznikl tehdy.

Během pobytu v Praze, po nástupu do svého prvního zaměstnání se poprvé setkala s lidmi z undergroundu – s Františkem Čuňasem Stárkem, Jardou Kukalem, Londýnem a dalšími. S nimi začala jezdit na Novou Vísku u Chomutova, kde se postupně utvořila komuna stejně smýšlejících lidí, pro které Víska znamenala opravdovou svobodu. Tam se také zamilovala do Šímy, tedy Jaroslava Šimako Chnápka, svého budoucího manžela.

19.58 – 21.36

My jsme v té době, to byla ta normalizace, jsme žili v takových, bylo nás hodně přátel, který jsme se scházeli třeba na náký muzice, nebo v divadle, na koncertech, na festivalech, dali jsme se dohromady a žili jsme v takový komuně, to byl dům na Nové Vísce, tam dojíždělo spousta mladejch lidí z celý republiky, dělali se tam tajně koncerty, vydávaly se samizdatový časopisy, a tam v podstatě i vznikla v té době Charta 77. Jedněmi z hlavních autorů byli Václav Havel a Jan Patočka. Bylo to vyjádření nic proti někomu, bylo to jenom o dodržování lidských práv, který i náš stát předtím v Helsinský dohodě podepsal, že bude dodržovat lidský práva, který tady nebyly dodržovaný.

Barák na Vísce začal být sledován STB, často sem vtrhli policajti a dělali prohlídky, lidé museli na výslechy, a nakonec byla Víska na popud StB vyvlastněna, a to pod záminkou „ohrožení bezpečnosti státu“. Zároveň byla v rámci akce Asanace řada lidí donucena k emigraci. Šíma a Silva tu chtěli zůstat, doufali, že se něco změní. Ztratili však spousta přátel, kteří odešli za hranice.

Víska byla vyvlastněna s náhradou (za asi částku 80 tisíc) a celá skupina se domluvila, že koupí nějaký jiný dům a znovu vybudují komunu. Pokusili se koupit starý mlýn u Domažlic, ale STB zastrašila majitele a z koupě sešlo. Když v roce 1981 Silva se Šímou objevili přes inzerát mlýn v Osvračíně na Domažlicku, raději ho koupili na jméno maminky Silvy, paní Terezie Lupertové, aby to nemohla STB zrušit.

Asi 2 roky to trvalo, než jim STB začala ztěžovat život s cílem vyštvať je z regionu. Pasy jim sebrali už dávno, teď špehovali kolem domu, vyzvedávali je v práci a vozili k výslechu, zajímalo je, co se v domě děje, legitimovali všechny lidi, kteří za nimi přijeli.

A to všechno jen proto, že podepsali Chartu 77, dokument, který nepožadoval nic jiného než ochranu lidských práv pro všechny, tedy i pro policajty – estébáky.

Scénář k rozhlasové nahrávce

Šimako Chnápek podepsal Chartu 77 hned v lednu 1977, Silva ji podepsala o rok později, i když věděla, že jako signatáři nebudou mít další život vůbec jednoduchý. Ale měla celkem jasno, že to musí udělat.

33.59 – 35.44

Když jsem podepsala Chartu 77 v tom 78. roce, věděla jsem už, že určitě půjdu na výslech, nebo že ztratím třeba práci, že se určitě něco stane, že riskuju tím podpisem - něco. Ale riskovala jsem ráda, protože jsem měla tu dceru a svý přátele, pro který jsem tu Chartu podepsala, protože ty lidský práva jsou důležitý pro každýho, musela jsem to podepsat a nebrala jsem jinou alternativu, jako že bych to nepodepsala, takovou samozřejmost. V podstatě šla jsem brzo na výslech, brzo jsme měli domovní prohlídky s manželem, brzo jsem nemohla dělat práci, kterou jsem předtím dělala - dělala jsem na počítači - a taky už nikdy jsem třeba nedostala přidáno na vejplatě, ty vejplaty se ztenčovaly a ztenčovaly, a když jsem se hlásila na školu, mé kolegyně - já jsem dělala v kanceláři - mé kolegyně přijali a mě ne, bez důvodu.

Přesto se Chnápkovi nevzdali. V Osvračíně se konaly koncerty a hudební produkce, při kterých se v mlýnici tancovalo, slavily se svatby, poslouchaly se novinky z undergroundu, několik lidí tady podepsalo Chartu 77, poslouchalo se zakázané vysílání Hlasu Ameriky a Svobodné Evropy. Většinou pak následovaly znovu výslech a postihy, vazba, věznění.

50.11 - 52.27

Můj muž byl párkrát, ale jenom jako na osmačtyřicítky, to byly takový jako že mohli kohokoliv, kdykoliv jenom kvůli zjištění totožnosti zavřít na 48 hodin třeba na Borech, ale kohokoliv, někomu bys připadal, že seš cizí, by tě sebrali, odvezli a dva dny by o tobě nikdo nevěděl, tak to se stalo mýmu muži několikrát, naposledy to bylo docela drsný, když byl mírový koncert za Olafa Palmeho, tam byli i ti moji rodiče, tak tam, jmenovalo se to mírovej koncert, ale kolem dokola toho amfiteátru byli ozbrojenci se psama, se štitama, obuškama a dohlíželi na to, jak to tam probíhá. Vystoupila první kapela, nevím už, jestli to byli Toten Hosen, přitom levicová kapela, a pak najednou nastal masakr a začali to tam, jako ty Němce, násilím nastrkali ty kapely dvě německý, nastrkali násilím do autobusu a ten kordon je vez a můj muž těm Toten Hosen tam podával nápoj do autobusu, tak ho ztloukli, zkopali a odvezli někam, já jsem o něm dva dny nevěděla. A když se vrátil, ztlučenej, měl modřiny na břiše ještě dva měsíce. Pak jsme byli několikrát na výsleších v Plzni, a já jsem seděla třeba na chodbě a najednou tam slyším rány, z tý kanceláře a můj muž se snažil vyběhnout a oni ho tam jako drželi a tloukli ho v tý kanceláři.

Pronásledováním rodičů ale šikana ze strany STB neskončila. Zákeřně se jim mstili i na jejich dceři Janě a nedovolili jí studovat na střední škole, kterou si vybrala.

1.01.29 – 1.03.18

To byl asi nejhorší pocit pro mě jako pro matku, to vy asi teprv pocítíte v budoucnu, to je asi nejhorší pocit, když je člověk bezmocnej vůči svým dětem. Protože Jana chtěla jít na střední školu, udělala přijímačky i talentový zkoušky, všechno a nepřijali ji na školu a já jsem musela kvůli tomu třeba na ministerstvo školství, když ještě na konci prázdnin nebyla nikde umístěná, no a tak mi přišlo, že ji nakonec umístili, tak ji umístili na zvláštní učňák do Loun, kde byli děti vyšlý ze 6. tříd,

Scénář k rozhlasové nahrávce

bylo to tedy votřesný, ale po tejdnu se jí omluvili a přeřadili ji na normální učňák, a já jsem tam mluvila s panem profesorem Hájkem, to byl takovej velice slušnej člověk, kerej psal učebnice pro chemiky, a ten, já jsem mu říkala tu situaci, že jsme signatáři a že to je všechno kvůli tomu, aby tu Janu poškodili, a on mi slíbil, že udělá všechno pro to, aby se Jana na tu SŠ dostala. A taky jí doučoval zvlášť mimo školu, aby mohla udělat srovnávací zkoušky, a pak v pololetí přešla do Bechyně na průmku, no a to už bylo po revoluci a všechno se v dobrý obrátilo.

Náš rozhovor s paní Silvou Chnápkovou se konal 19. listopadu 2014, dva dny po oslavách 25. výročí pochodu studentů a událostí na Národní třídě roku 1989. Paní Silva se nemohla těchto dnů v Praze nezúčastnit. Proto jsme se jí na závěr našeho setkání zeptali, s jakými pocity z Prahy odjížděla

33.09 – 33.43

Bylo tam spoustu mladých lidí a to mě strašně těšilo, že vlastně už to není nás, my už spíš budem trochu končit, mí přátelé už vymíraj, někteří, a je to na mladejch lidech, kam ten svět bude směřovat, jestli nahoru, nebo dolů a myslím si, že ta touha po lepším je strašně silná

Paní Chnápková zůstala optimistkou i přes neustálé překážky, které jí doba stavěla do cesty. Vždy věřila, že **bude líp**. A tato víra ji neopustila ani teď.

Vytvořili žáci 28. základní školy v Plzni, Rodinná 39.

